

Duurzaam vooruit

Voorwoord wethouder

In deze nieuwe uitgave van de krant treft u een grote variatie aan onderwerpen. Er zijn al veel goede initiatieven opgepakt; hopelijk herkent u er een aantal van! Het aantal daken met zonnepanelen is flink gegroeid en de gemeenteraad heeft goedkeuring gegeven aan het plan voor een zonnewand langs de A2 bij Leende (benutten van de geluidswal die er al ligt). Op onze beurt hopen we u te inspireren om dingen op te pakken in en rondom uw woning of uw leefomgeving.

Energie besparen lukt ons steeds beter en door enkele voorbeelden daarvan delen we graag tips met u. In onze leefomgeving kunnen we ook met kleine dingen het verschil maken. Ik vind het verrassend leuk dat de huislook die ik vroeger op het dak bij mijn grootouders zag groeien nu in de vorm van groene daken heel goed in deze tijd passen.

We kunnen dus ook praktische ideeën toepassen uit de generaties voor ons! Denk aan voedselverspilling en repareren van kapotte apparaten.

De klimaatweek is een mooi startmoment; we hopen dat u geïnspireerd raakt voor een jaarrond 'oog en actie' voor het klimaat.

Maaike van Breugel-Smolanders

Nationale Klimaatweek

Doe ook iets voor een beter klimaat

Deze week is het de Nationale Klimaatweek. Gemeente Heeze-Leende gaat duurzaam vooruit. We moedigen onze inwoners aan om zich in te zetten voor een beter klimaat. Want alleen samen kunnen we bouwen aan een duurzame samenleving. Dat doen we tijdens deze week, maar ook de rest van het jaar. Het klimaat heeft jou het hele jaar hard nodig. Je kunt ieder moment beginnen aan een bewuster leven. Dus waarom vandaag niet?

Laat je inspireren!

De gemeente Heeze-Leende helpt je graag op weg. In deze krant lees je meer over wat de gemeente Heeze-Leende doet op het gebied van duurzaamheid. Je leest over ons beleid, de grote en kleine projecten én over stappen die je zelf kunt zetten. Laat je inspireren en ga duurzaam vooruit!

Duurzaamheidsbeleid

In 2019 stelde onze gemeenteraad unaniem de eerste versie van het duurzaamheidsbeleid vast. Het duurzaamheidsbeleid is mede tot stand gekomen met inzet van een afvaardiging van inwoners, ondernemers en belangenverenigingen. Een mooi voorbeeld van samenwerking! Vanaf de vaststelling is er veel veranderd. Tijd voor een actualisatie door het duurzaamheidsbeleid van 2019 uit te breiden met concretere doelstellingen. Maar welke concrete doelstellingen dan? Inwoners en belangenverenigingen zijn hierover bevraagd. Nieuw was dat belangverenigingen de mogelijkheid is geboden om tijdens raadsworkbijeenkomsten hun standpunt met betrekking tot doelstellingen kenbaar te maken aan de gemeenteraadsleden. Zo is er volop gediscussieerd over het wel of niet plaatsen van grote zonnepanelen velden en windmolens. Maar ook of de 3-30-300 richtlijn de juiste richtlijn is het openbaar gebied te vergroenen. Waardevolle informatie is opgehaald. De raadsleden kunnen deze informatie gebruiken in de besluitvorming over het duurzaamheidsbeleid. De behandeling van het voorstel om het duurzaamheidsbeleid vast te stellen, vindt plaats in 2024.

Klimaatcorridor A67

Ruimte is schaars en daarmee een kostbaar goed voor de gemeenschap. Waar mogelijk dienen wij de ruimtevrage van de diverse klimaatdoelstellingen slim en creatief te combineren. Eén ruimtevrager is de (grootschalige) opwekking van duurzame energie. Gemene deler in alle kaders voor realisatie is de voorkeur voor no-regret locaties, meervoudig ruimtegebruik en (inwoners) participatie in planvorming en uitvoering. Locaties die goed scoren op alle aspecten zijn grootschalige infrastructuur locaties.

De Coalitie Klimaatcorridor A67 (bestaande uit de tien gemeenten gelegen aan de A67) onderzoekt daarom het (mee)koppelen van lokale, regionale en bovenregionale

vraagstukken over energie, mobiliteit, bedrijvigheid, natuur, landschap, klimaat en biodiversiteit, in relatie tot de snelweg A67. In de Klimaatcorridor A67 werken wij samen aan het integraal invullen van onze klimaatdoelen.

De coalitie Klimaatcorridor A67 startte op 8 december 2022 met tien vingerafdrukken van tien gemeenten op het manifest Klimaatcorridor A67. Op 18 april 2023 volgde de eerste werksessie met het onderzoeksteam van de TU/e. Masterstudenten van verschillende internationale universiteiten testten hun eerste onderzoeksresultaten op de ambtenaren en wethouders van de deelnemende gemeenten. Een beleidsanalyse en diepte-interviews met ambtenaren volgden.

In 2023 richten we ons op het op in kaart brengen van onze gemeenschappelijke basis voor verder ontwikkeling van de Klimaatcorridor A67 (inspireren en analyseren) in samenwerking met Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is het project Opwek Energie langs Rijkswegen gestart (OER) met als doel om op rijksgronden zonnepanelenvelden te realiseren. Volgens planning rondt RWS eind 2023 haar voorverkenning af, waarmee de energie opwekpotentie en business case bekend zijn.

In 2024 gaan wij als tien gemeenten verenigd in de Klimaatcorridor gezamenlijk over tot de uitvoering door concrete projecten te ontwikkelen en te realiseren.

Slimwonen App

Blijf met de Slim Wonen App op de hoogte van de ontwikkelingen in de energiemarkt

Het is op dit moment ontzettend belangrijk om de energiemarkt in de gaten te houden. Je kunt je nu inschrijven voor het EnergieBericht van de SlimWonen App. Dan ontvang je elke maand een update over de ontwikkelingen, waardoor je beter inzicht krijgt en zelf kunt bepalen wat de beste keuzes zijn als het gaat om je energiecontract. Schrijf je in via www.slimwonenapp.nl/energiebericht.

Wil je zien hoeveel energie je verbruikt per dag, maar gebruik je nog niet de SlimWonen App? Vraag dan nu een persoonlijke activatiecode aan voor de SlimWonen App via www.slimwonenapp.nl/aanvragen.

De App wordt aangeboden door gemeente Heeze-Leende.

Nationale Duurzame Huizen Route

Duurzaam wonen van dichtbij ervaren

De Nationale Duurzame Huizen Route biedt al tien jaar inspiratie voor iedereen die zijn huis wilt verduurzamen. Meer dan 1.750 huiseigenaren delen online en offline hun ervaringen, waaronder ook huiseigenaren in onze gemeente. Bekijk voorbeelden, lees ervaringen en stel online vragen aan huiseigenaren. Op 4 november kun je duurzame huizen bezoeken tijdens de Duurzame Huizen Route 2023.

Gemeente Heeze-Leende ondersteunt dit initiatief en moedigt inwoners aan om hun woning ook aan te melden als voorbeeld.

Kijk voor meer informatie op www.duurzamehuizenroute.nl.

Stimuleringslening Duurzaam Thuis

Vraag uw Stimuleringslening Duurzaam Thuis aan

Investeren in je eigen woning, het vergroten van je wooncomfort én mogelijk direct geld besparen op je energierekening? Dit kan door je huis levensloopbestendig en energiezuinig te maken met behulp van de Stimuleringslening Duurzaam Thuis.

In je eigen woning blijven wonen, ook als je ouder wordt? Door je woning levensloopbestendig te maken, hoef je je hier geen zorgen over te maken. Zorg dat deuren, gordijnen en lichten op afstand te bedienen zijn, haal drempels weg en verplaats de slaapkamer en badkamer naar de begane grond. Je vergroot je wooncomfort en je

woning is klaar voor de toekomst. Verbruikt je woning teveel energie? Met een paar aanpassingen kun je hier iets aan doen. Je kunt je dak, muren of vloeren isoleren, HR++ glas, een warmtepomp, zonnepanelen of een groen dak laten plaatsen. Je bespaart op je energierekening en draagt bij aan een beter milieu.

Ben je benieuwd naar de mogelijkheden? Kijk voor meer informatie op www.heeze-leende.nl/stimuleringslening

Opgewekt Heeze-Leende

Opgewekt Heeze-Leende streeft naar een energie-neutrale gemeente in 2030

Enkele enthousiaste inwoners startten ruim zes jaar geleden in samenwerking met de gemeente energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende. Wij willen onze gemeente verduurzamen en daarbij zelf bepalen waar onze energie vandaan komt. Wij streven ernaar om in 2030 alle energie die binnen onze gemeente verbruikt wordt (elektriciteit, verwarming, etc.) duurzaam op te wekken binnen de eigen gemeente.

Nu denk je misschien: hoe kan ik hieraan bijdragen? Hoe maak ik mijn huis aardgasvrij? Waar begin ik? Hoeveel kost het? Krijg ik voldoende inzicht in de kosten, subsidies en wat het me oplevert?

Besparen kan bij iedereen. Je resterende energieverbruik duurzamer maken kan bijvoorbeeld door duurzaam inkopen of door je energie zelf op te wekken.

Vraag nu een gratis adviesgesprek aan!

Wij kunnen je helpen met het besparen én met het verduurzamen van energie. Maatregelen die goed zijn voor het milieu en voor de portemonnee. Onze energiecoaches doen hun best om een optimale oplossing te vinden voor jouw situatie. Velen wisten ons al te vinden voor een laagdrempelig advies of advies op maat. De kosten van het advies worden betaald door de gemeente Heeze-Leende. Vraag direct een adviesgesprek aan op www.opgewektheezeleende.nl/contactformulier.

Opgewekt Heeze-Leende zoekt enthousiaste energiecoaches

Lijkt het je leuk om bewoners te helpen met energiebesparing? En heb je hart voor een duurzame wereld? Meld je dan nu aan als energiecoach!

Als energiecoach bezoek je de inwoners van de gemeente Heeze-Leende. Je beoordeelt de persoonlijke 'energiesituatie'. Vervolgens adviseer je over de mogelijke maatregelen om energie te besparen. Dat advies kan gaan om maatregelen binnen de bestaande situatie, zoals het isoleren van de woning of het vervangen van apparatuur en verlichting. Maar het kan ook gaan over het nemen van grotere stappen, zoals de mogelijkheden om zelf energie op te wekken, of om de overstap te maken van aardgas naar een andere oplossing.

Wat vragen wij van jou?

Enthousiasme en motivatie om mee te werken aan de energietransitie. Daarnaast is het belangrijk dat je

beschikt over goede communicatieve eigenschappen, omdat we als energiecoöperatie goed willen luisteren naar de wensen van bewoners. Voor de benodigde kennis bieden wij een opleiding aan.

Wat bieden wij?

Een enthousiaste groep vrijwilligers die samen vol passie werken aan de energietransitie. Omdat het geven van advies tijd en inzet vraagt, zetten wij daar een vrijwilligersvergoeding tegenover. Ga je aan de slag als energiecoach? Dan ga je de eerste gesprekken samen met een ervaren energiecoach op pad.

Ben jij onze nieuwe energiecoach?

Heb je interesse? Meld je dan aan via info@opgewektheezeleende.nl. Voorzie je reactie van een korte motivatie waarin je vertelt wie je bent en waarom je graag als energiecoach aan de slag gaat!

Energieloket

Gratis informatie en advies over energiezuinig wonen en ondernemen

Het verduurzamen van je woning of bedrijfspand zorgt voor tal van vragen en uitzoekwerk. Wat is er allemaal mogelijk? Welke subsidies zijn er? En hoe vind je een betrouwbaar bedrijf voor het uitvoeren van duurzame maatregelen? Het energieloket helpt om antwoord te krijgen op dit soort vragen. Zo kun je genieten van je duurzame woning of bedrijfspand met meer comfort en lagere energielasten.

Regionaal Energieloket Heeze-Leende helpt je met alle vragen rondom duurzaam wonen en ondernemen:

- Onafhankelijke informatie over maatregelen, zoals zonnepanelen, isolatie en verwarmen.
- Beschikbare subsidies en leningen. Op de website van Regionaal Energieloket vind je alle informatie op één plek. Zowel subsidies, leningen, nationale regelingen als lokale financieringsmogelijkheden.
- Gratis HuisScan. In twee minuten zie je wat voor jouw woning en situatie de mogelijkheden zijn om de energierekening te verlagen.

- In de buurt. Ontdek op de website de lokale projecten en initiatieven op het gebied van duurzaam wonen en ondernemen.
- Advies via telefoon of e-mail. Kom je er even niet uit? Dan kun je bellen of mailen met Regionaal Energieloket. Indien nodig kunnen zij je doorverwijzen naar specialisten voor een uitgebreid bouw- en installatietechnisch advies.
- Vrijblijvende offertes van installateurs. Offertes bij bouw- en installatiebedrijven kunnen via de website worden aangevraagd. Makkelijk, snel en geheel vrijblijvend.

Telefonisch is het loket op werkdagen tussen 09.00-17.30 uur te bereiken via 088-525 41 10. Of je kunt de website bezoeken voor meer informatie:

Voor inwoners: www.regionaalenergieloket.nl/heeze-leende

Voor ondernemers: www.zakelijk.regionaalenergieloket.nl/heeze-leende

Energieloket Heeze-Leende
www.regionaalenergieloket.nl/heeze-leende
Telefonisch bereikbaar tussen 9.00-17.30 uur via 088 525 41 10

Wekelijks inloopspreekuur op woensdag tussen 16.00-18.00 uur
Locatie: dorpshuis 't Perron in Heeze

regionaal energieloket Heeze-Leende

Wekelijks spreekuur Energieloket
Wil je toch liever fysiek je vraag stellen? Voor eenvoudige vragen over het verduurzamen van jouw woning of bedrijfspand kun je gratis en zonder afspraak terecht bij het wekelijkse spreekuur van Energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende.

Wanneer: elke woensdag van 16.00u – 18.00u (uitgezonderd schoolvakanties)
Locatie: Dorpshuis 't Perron in Heeze

Loop binnen en stel gerust je vraag!

Energiearmoede

Meer dan 600 duizend huishoudens in Nederland leven in energiearmoede. Wat is energiearmoede? En hoe bestrijden en voorkomen we energiearmoede met elkaar?

Mensen die in energiearmoede leven hebben zo'n hoge energierekening dat hun inkomen te laag is om de rekening te betalen. Meestal moeten zij extreme maatregelen nemen om betaalproblemen te voorkomen. Zoals de verwarming niet aanzetten, met dikke winterkleding aan in huis en koud douchen. Doordat de gasprijzen explosief gestegen zijn, zijn de problemen groter geworden.

De Nederlandse overheid heeft geld beschikbaar gesteld aan gemeenten om mensen met energiearmoede te helpen. Dat geld zetten we in om huishoudens te helpen hun energierekening te verlagen. Doel

is het energieverbruik blijvend te verlagen, bijvoorbeeld door het geven van persoonlijk advies en treffen van kleine energiebesparende aanpassingen in huis, zoals het aanbrengen van radiatorfolie, tochtstrips en LED lampen.

Het afgelopen jaar hebben we in gemeente Heeze-Leende in samenwerking met de Klussendienst van Hulpdienst St. Maarten, Cordaad Welzijn en Opgewekt Heeze-Leende al ruim 160 huishoudens met energiearmoede geholpen de energierekening te verlagen. Ze hebben persoonlijk advies gekregen hoe ze hun energieverbruik slim kunnen verlagen, er zijn kleine energiebesparende maatregelen in de woning uitgevoerd en energieslurpende witgoed apparaten zijn vervangen voor energiezuinige exemplaren.

St. Maarten vrijwilliger worden: iets voor jou?

De Hulpdienst St. Maarten kan versterking gebruiken bij zowel de vervoersdienst als de klussendienst. Zij bestaan inmiddels 40 jaar en hebben regelmatig nieuwe vrijwilligers nodig.

Voor de vervoersdienst zoeken zij mensen die met hun eigen auto iemand willen rijden naar een arts, tandarts of laboratorium in de regio. De maximale afstand is 25 km. De kosten voor vervoer en parkeren worden vergoed door de hulpvrager. St. Maarten regelt de verzekering. Je kunt zelf aangeven wanneer je wel of niet kunt rijden, het gaat altijd in overleg.

Voor de klussendienst zijn zij op zoek naar mensen die handig zijn in en om huis. De klussen duren niet langer dan twee uur en de klus is altijd incidenteel. Beschouw jezelf daar als "de handige buurman -vrouw". Het tijdstip gaat altijd in overleg met de cliënt.

Of het nu gaat om vervoerswerk of klussen, het geeft veel voldoening als je een ander kunt helpen. De hulp wordt altijd zeer gewaardeerd. Voor informatie kun je contact opnemen door te mailen naar stmaartenheezeleende@gmail.com.

Zonedakje checkt jouw dak!

Benieuwd of het dak van jouw huis geschikt is voor zonnepanelen? Vul je postcode in op www.zonedakje.nl/zoek-dak en download je eigen dakrapport. Zonedakje laat zien of je dak geschikt is voor zonnepanelen. Ook kun je zien op welke daken al zonnepanelen liggen. Het systeem houdt rekening met schaduw van bijvoorbeeld grote bomen.

De gemeente Heeze-Leende gebruikt Zonedakje om te zien hoeveel zonnepanelen er in de gemeente zijn.

Tip: Bekijk samen met de energiecoach van Opgewekt Heeze-Leende je dakrapport en bespreek de mogelijke vervolgocties.

Energiecoach voor bedrijven

Ton Rijdsdijk
Energiecoach
voor bedrijven

Als gemeente proberen wij samen met de energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende woningeigenaren te stimuleren om hun woning te verduurzamen door te informeren. Veel inwoners zitten met vragen over verduurzaming van hun woning. De energiecoöperatie helpt met ondersteuning van de gemeente woningeigenaren op weg! Maar niet alleen woningeigenaren kunnen vragen hebben, ook ondernemers. Ook de bedrijfsgebouwen moeten een keer van het aardgas af. Maar hoe? Bij wie kan je terecht met je vragen als je antwoord niet kan vinden op internet of bij de branchevereniging? Bij de gemeentelijke energiecoach voor bedrijven....Ton Rijdsdijk. Ton stel je eens voor!

Ik ben Ton Rijdsdijk, een naam die je hier niet snel aantreft. Ik kom dan ook uit het westen van het land. Daar was ik energieadviseur in de glastuinbouw. Een drukke omgeving en veel techniek. Nu ben ik niet vies van techniek maar mijn hart ligt mijn leven lang al bij de natuur. Vanuit mijn liefde voor de natuur heb ik besloten om het ecologisch centrum De Kleine Stroom te bouwen aan de Rul in Heeze. Een plek om weer te verbinden met je natuur (kijk eens op dekleinestroom.nl). Mijn nieuwe uitdaging is om mijn kennis van energietechniek in te zetten om bedrijven in de gemeente

Heeze-Leende, bijvoorbeeld op De Poortmannen, te helpen om het verbruik van fossiele brandstoffen omlaag te krijgen. Zo ben ik momenteel in contact met E-labels, een bedrijf dat verduurzaming serieus oppakt. De apparatuur in de productieruimte produceert veel warmte. Ik onderzoek of deze warmte kan worden gebruikt om het kantoorgedeelte van het bedrijfspand te verwarmen zodat het bedrijfsgebouw uiteindelijk van het aardgas af kan. Dat zou naar de toekomst toe de bestaanszekerheid vergroten. Bovendien voelt een

kleinere milieu-impact in deze tijd gewoon kloppender voor jezelf en je klanten. Ik denk dat er nog veel potentieel ligt bij de bedrijven als we ook daar zoeken naar de verbondenheid. Misschien is een onderlinge uitwisseling van energie zelfs wel interessant? Tof dat de gemeente het onderzoek naar de mogelijkheden voor een lager energiegebruik steunt. Ik hoop dat ik door deze lage drempel ook met andere bedrijven in contact kom. Heb je vragen? Stuur dan een mail naar info@dekleinestroom.nl.

Natuurvriendelijk isoleren

Isoleren van gevel of dak? Kies voor een isolatiebedrijf dat natuurvriendelijk isoleert!

We werken hard om ons aardgasverbruik en de uitstoot van CO2 te verminderen. Een belangrijke stap hierin is het isoleren van muren en daken. Het verlaagt de energierekening en verhoogt het wooncomfort. Wat veel mensen niet weten is dat isolatie ten koste kan gaan van kwetsbare diersoorten, zoals vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Deze worden steeds zeldzamer en worden daarom beschermd door de Wet natuurbescherming.

Ben je van plan om je woning te isoleren? Vraag dan aan jouw isolatiebedrijf om je woning natuurvriendelijk te isoleren. Op die manier heb je niet alleen een warm huis, maar ook nog vogels en vleermuizen in de tuin!

Waarom natuurvriendelijk isoleren?

Huis-mus. Zoals de naam doet vermoeden, is het een vogel die erg gehecht is aan z'n omgeving en die bij voorkeur blijft wonen waar die is geboren. Dat kan ook bij jou thuis zijn. Dus zie je een huismus in je tuin, dan is de kans groot dat het steeds dezelfde huismus is. De huismus is eeuwenlang een vogeltje geweest dat in iedere tuin voorkwam. Onder onze daken vond de huismus een prima plek om te nestelen. Het gaat echter helemaal niet goed met deze soort, sinds de jaren 70 is het aantal broedparen gehalveerd. De huismus is zelfs opgenomen op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Een van de oorzaken van deze enorme afname is het feit dat er steeds minder nestplekken zijn. Huismussen nestelen het liefst onder dakpannen en deze worden steeds vaker vervangen en dan helemaal afgesloten.

Ook andere diersoorten die in gebouwen wonen, zoals de gierzwaluw, de spreeuw of diverse vleermuissoorten hebben het moeilijk. Dat heeft veel te maken met het isoleren van woningen. Daarbij worden vaak dieren gedood en verdwijnt nestgelegenheid. In de Wet natuurbescherming worden deze dieren daarom beschermd. Volgens deze wet is het verboden om verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen te vernielen. Het zomaar isoleren van spouwmuren of daken zonder rekening te houden met deze dieren mag dus niet. Maar verduurzamen is wel noodzakelijk om de CO2 uitstoot te verminderen.

Hoe kan ik aan de slag met natuurvriendelijk isoleren?

Simpel. Kies voor een isolatiebedrijf dat natuurvriendelijk isoleert. Het isolatiebedrijf doet de rest. Welke

bedrijven op verzoek natuurvriendelijk isoleren vindt u op www.natuurvriendelijkisoleren.nl.

Hoe werkt natuurvriendelijk isoleren?

Het isolatiebedrijf doet twee dingen:

1. Voorkomen dat dieren doodgaan

Voordat het isolatiebedrijf gaat isoleren, zorgt het ervoor dat vogels en vleermuizen de kans krijgen om uit uw woning te vertrekken. Ze doen dit door alle openingen in de muur of het dak waar vogels en vleermuizen door naar binnen gaan te dichtten. De dieren kunnen nog wel naar buiten, maar niet meer terug naar binnen. Dit kan bijvoorbeeld met vleermuiswerende flapjes. Het isolatiebedrijf houdt er rekening mee dat er geen dieren doodgaan of worden verstoord in het broed- en kraamseizoen of midden in de overwinteringsperiode.

Wilt u in de winter aan de slag met isoleren? Vraag dan uiterlijk vóór 1 november aan een isolatiebedrijf om de woning 'natuurvrij' te maken. Wilt u in de zomer uw woning isoleren, zorg dan dat het isolatiebedrijf ruim voor het broedseizoen (1 april) de kans heeft gehad de woning natuurvrij te maken. Wacht anders tot 1 augustus. Dan is het broed- en kraamseizoen voor de meeste gebouw-bewonende vogels voorbij. Voor natuurvriendelijke isolatie heeft u dus iets meer geduld nodig.

2. Nieuwe verblijfplaatsen

Het isolatiebedrijf zorgt ervoor dat er ook ná isolatie voldoende nestplaatsen beschikbaar blijven voor vogels en vleermuizen. De verblijfplaatsen worden zoveel mogelijk onzichtbaar in de spouw weggewerkt.

Natuurvriendelijk isoleren, het goede voorbeeld

Als gemeente zijn wij volop bezig met het verduurzamen van gebouwen zoals het gemeentehuis. Het gemeentehuis bestaat uit een oud gedeelte (1954) en een nieuwer gedeelte (2001). De zolders van het oude gedeelte waren nog niet geïsoleerd. Het dak bestond uit dakpannen en dakbeschot waardoor via de zolders veel warmte verloren ging. In augustus van dit jaar is begonnen met het isoleren van de zolders. In eerste instantie is overwogen om een traditioneel isolatiemateriaal aan de binnenzijde van de dakkappen aan te brengen. Hiermee werd niet het goede voorbeeld gegeven. Daarom is de keuze gemaakt om een biobased isolatiemateriaal toe te passen gemaakt van het natuurproduct vlas.

Samenwerking met Schooldakrevolutie

Als het gaat om opwekking van duurzame energie focussen wij ons vanuit het duurzaamheidsbeleid op het zoveel mogelijk realiseren van zonnepanelen op daken. Schoolgebouwen hebben vaak grote daken. Hoe kom je nu tot het leggen van zonnepanelen op de schooldaken? Wij hebben de samenwerking opgezocht met de stichting Schooldakrevolutie. Schooldakrevolutie streeft naar een Nederland waarin alle kinderen leren op én over zonne-energie van eigen schooldak. Zo maakt Schooldakrevolutie een grote stap voorwaarts in de energietransitie en leert de toekomstige generatie over schone energie. Groene energie

moet beschikbaar zijn voor iedereen. Alle lagen uit de samenleving gaan naar school, dus dé plek om te leren over zonnestroom.

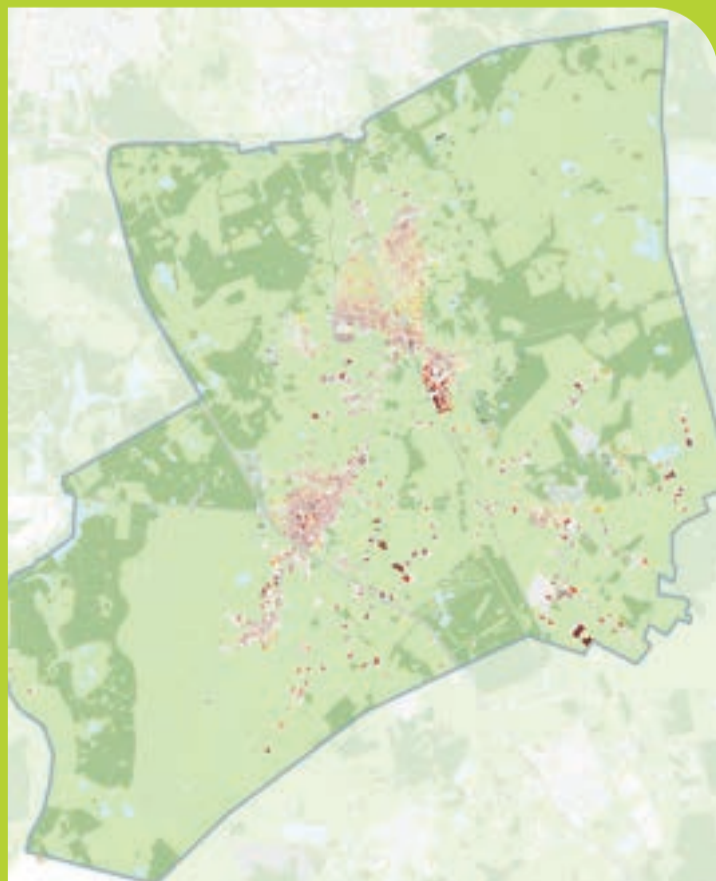
Samen met Schooldakrevolutie en Skozok, de eigenaar van het schoolgebouw, zijn de mogelijkheden onderzocht voor het leggen van zonnepanelen op het dak van de school en de gymzaal. Bij onderzoeken is het niet gebleven. In augustus van dit jaar is het dak voorzien van 94 zonnepanelen! Op 28 september is de installatie feestelijk in gebruik genomen door de leerlingen. Twee leerlingen hadden voor de opening een gedicht gemaakt:

Beste mensen,

*Vandaag gaan wij de zonnepanelen gebruiken
Ik hoop dat ze niet van het dak af duiken
We hopen dat er veel zon zal zijn
Dan hebben we veel energie en dat is fijn
Dan zit de batterij van de snappet en chromebooks weer vol
En maken we onze rekensommen met veel lol
Voor het digibord en de lampen moet er ook energie zijn
Dan worden onze lessen weer fijn
Wij zijn blijk voor onze School St Jan
En genieten er nog veel jaren van*

Nu loopt het onderzoek naar de basisscholen de Talententoren in Sterksel, Kindcentrum de Parel, De Trumakkers en Merlebos in Heeze.

3-30-300 regel

De 3-30-300-regel uitgelegd: bomen zijn de oplossing

Laten we eens een testje doen. Kijk naar buiten en tel hoeveel bomen je ziet vanuit je raam. Zijn het er drie of meer? Dat is een goed begin. Loop vervolgens naar buiten en loop zo'n 300 meter. Lukt het je om binnen die afstand in een grasveld of parkje te zijn? Voor het derde en laatste onderdeel van de test loop je terug naar huis. Maak tijdens je wandeling een schatting hoeveel procent van de grond in jouw wijk zich onder het bladerdek van een boom bevindt. Is het 30% of misschien wel meer? Dan bof je met jouw wijk!

Met deze test kun je controleren of jouw wijk klaar is voor de toekomst. Want we hebben meer groen nodig in onze leefomgeving, met name meer bomen. Bomen zijn goed voor het klimaat, de biodiversiteit én voor je gezondheid.

Klimaat en biodiversiteit

Bomen helpen ons tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme hitte en wateroverlast. Met hun grote schaduw zorgen ze voor meer verkoeling op hete zomermiddagen. Ook bij de plensbuien wil je bomen in je wijk. Al dat water loopt veel makkelijker weg tussen bomen, dan tussen stenen en beton. Bomen bieden daarnaast

Wist je dat: Op een warme zomerdag de bodem van een Tiny Forest wel 20 graden koeler is dan de bodemtemperatuur van de nabijgelegen weg?

Wist je dat: alle Tiny Forests in Nederland bij elkaar al ruim 6 miljoen liter regenwater hebben opgevangen?

Steun je lokale Tiny Forest. Wordt een Tiny Forest Bosopzichter!

We betrekken graag (groot)ouders, omwonenden, buurtbewoners en verenigingen bij dit project. Zo kunt u meedenken over het ontwerp van het Tiny Forest, meehelpen tijdens de plantdag of zelfs bosopzichter worden via EarthWatch!

Hoe kun je meedoen?

Vrijwilligerswerk als boomverzorger is een geweldige kans om meer betrokken te raken bij de ontwikkeling van je Tiny Forest. Zo kun je de impact van jouw bosje volgen op gebied van waterberging, verkoeling, biodiversiteit en meer! Als 'buurt wetenschapper' heb je toegang tot onze bronnen, platform en webinars over Tiny Forests.

Wat doet een Tiny Forest bosopzichter?

- Onderhoud (bijv. afval rapen)
 - Betrokkenheid (bijv. andere buurtbewoners inspireren)
 - Wetenschap (bijv. vlinders tellen, CO2 opname van bomen meten)
- Deze taken zijn niet verplicht. Op basis van jouw beschikbare tijd en je interesses kun je de activiteiten kiezen die jij leuk vindt. Meedoen? Kom tijdens de plantdag op 23 november naar ons toe en meld je aan als bosopzichter. Of stuur een email naar tinyforest.netherlands@earthwatch.org.uk.

Tiny Forest 't Paretje & Merlebos

Tiny Forest, een groene oase bij jou in de buurt!

Ons klimaat verandert en dat merken wij steeds vaker. Het wordt warmer, natter maar tegelijkertijd ook droger. Plant- en diersoorten verdwijnen en ecosystemen raken verstoord. Verbetering van het groen zorgt voor verbetering van de biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Een van de projecten waarmee we de kwaliteit van het groen in de dorpskernen verbeteren, is de aanleg van Tiny Forests. Dit is een dichtbegroeid, inheems bos, qua oppervlakte vergelijkbaar met een tennisbaan. Het bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het bijbehorende buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. Tiny Forests worden aangelegd volgens de Miyawaki- methode. Dr. Miyawaki ontwikkelde in de jaren '70 een methode om natuurlijke, inheemse bossen te herstellen. Hij legde ruim

1.700 bossen aan, waarvan 96,7% zich binnen tien jaar tot een veerkrachtig ecosysteem ontwikkelde.

Wat zijn de voordelen van een Tiny Forest?

- Stimuleert biodiversiteit: het bos van 200 m2 bestaat uit veel verschillende soorten bomen. Deze bomen trekken weer insecten en vogels aan.
- Het bos brengt natuurbeleving dichterbij. Een Tiny Forest voor de deur prikkelt de nieuwsgierigheid en geeft mensen de kans om de natuur in de eigen leefomgeving te ontdekken en daarover te leren.
- De aanleg van een Tiny Forest is klimaat adaptief: het vergroot de waterbergingscapaciteit, verbetert de luchtkwaliteit, en gaat hittestress tegen.
- Het Tiny Forest draagt bij aan klimaatmitigatie door de vastlegging van CO2.
- Het Tiny Forest heeft een positief effect op de gezondheid: meer natuur in de buurt zorgt voor minder stress en stress-gerelateerde klachten.

Tweede Tiny Forest in Heeze

Afgelopen jaar is Tiny Forest 'Het Paretje' in Heeze aangeplant, samen met de schoolkinderen van Kindcentrum de Parel, buurtbewoners en IVN. In kleine groepjes zetten ze dertig verschillende soorten bomen en struiken in de aarde: in totaal zo'n 600 boompjes en struiken. Tijdens de aanleg spatte hun enthousiasme en betrokkenheid er vanaf. "Ik vind het super leuk! Lekker creatief bezig en het is goed voor de natuur." We zijn inmiddels bijna een jaar verder, en het bosje is al flink gegroeid! Op 23 november mogen we alweer het tweede Tiny Forest in de gemeente Heeze-Leende verwelkomen, in de Groene Spinner in Heeze. Onder begeleiding van een hovenier maken de schoolkinderen van basisschool Merlebos het ontwerp voor het Tiny Forest. Daarna gaan de kinderen en buurtbewoners samen aan de slag om hun Tiny Forest aan te planten. Als het bos eenmaal is aangeplant, beschermen en verzorgen de kinderen van basisschool Merlebos zelf het bos.

ruimte voor allerlei soorten dieren. Bijvoorbeeld vogels die er hun nesten in bouwen en insecten die onder de schors leven.

Groen en je gezondheid

Een groene omgeving heeft een positief effect op je gezondheid. Zo kan groen de gezondheidsschade verminderen van luchtverontreiniging, hitte en geluid. Groen draagt bij aan een betere mentale gezondheid. Omdat een groene omgeving uitnodigt om te bewegen en ontspannen, speelt groen een rol bij de vermindering van overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten. Ook zien de onderzoekers een gunstig effect

tussen groen en hoe lang mensen leven, hoe zwaar baby's bij hun geboorte zijn en de werking van het immuunsysteem. Groen lijkt te zorgen voor een verbeterde nachtrust. Concentratie, geheugen en leerprestaties verbeteren bij contact met groen, met name bij kinderen.

De 3-30-300-regel

Eén boom voor je deur verandert uiteraard nog niet zoveel voor je gezondheid, de biodiversiteit of de temperatuur in je wijk. De test die je eerder hebt gedaan is gebaseerd op de 3-30-300-regel. Met deze regel meet je drie dingen: of je vanuit elke woning drie bomen ziet, of 30% van een wijk in de schaduw van een

boom valt, en tot slot of er vanuit elke woning op 300 meter afstand een groenzone is. Het doel van de 3-30-300-regel is het verbeteren van de leefomgeving, door deze groener te maken.

De 3-30-300-regel in gemeente Heeze-Leende

Samen met inwoners, bedrijven en partners zorgen we als gemeente Heeze-Leende voor behoud én herstel van biodiversiteit en versterking van de natuur. Dit doen wij door uit te gaan van de gedachte 'groen tenzij'. Dit willen we toepassen door de 3-30-300-regel te verankeren in ons nieuwe duurzaamheidsbeleid en te implementeren als groennorm

voor onze openbare ruimte. Als een pand aan slechts één of twee van de onderdelen voldoet, voldoet dit pand niet aan de 3-30-300-regel en gaan we daarmee aan de slag. In hoeverre de openbare ruimte op dit moment voldoet aan de 3-30-300-regel is in kaart gebracht door Cobra Groeninzicht. Met deze nulmeting kunnen we aan de slag om de openbare ruimte de komende jaren te vergroenen zodat we klaar zijn voor de toekomst!

Operatie Steenbreek Plant je mee?

Wist je dat...het najaar het ideale moment is om te planten?

De herfst is het ideale seizoen voor de aanplant en andere werkzaamheden in de tuin. Tijdens deze maanden is de bodem nog relatief warm, maar ook vochtig. Daardoor kunnen je planten voor de winter goed wortelen en in 'slaapstand' gaan. Wanneer het voorjaar aanbreekt kan de groei dus direct beginnen en geniet je al snel van een groene en bloeiende tuin.

Een bloeiende lente, plant je in de herfst!

Voordelen van de najaarsplant

1. Water geven

Het grootste verschil tussen voor- en najaar is natuurlijk het weer. In de afgelopen jaren hebben we vaak een droge lente gehad waarin we jonge plantjes soms wekenlang water blijven geven. In de herfst regent het gewoonlijk meer dan in het voorjaar en is de luchtvochtigheid hoog. Ook zijn de nachten langer en ligt er meer dauw. Dat betekent dat je planten minder snel uitdrogen, en het scheelt zowel gebruik van kraanwater als lopen met de gieter.

2. Wortels ontwikkelen

In het najaar is de bodem nog opgewarmd door de zomer en zullen de planten beter aanslaan. Bomen, struiken, vaste planten en bollen kunnen makkelijker worden geplant of verplant omdat ze in 'slaapstand' zijn. De grond heeft meer tijd om aan de wortels te plakken en de wortels hebben meer tijd om zich te ontwikkelen. Zo kunnen ze makkelijker voeding en water opnemen op momenten dat het moeilijk wordt.

3. Winterslaap

Een voordeel ten opzichte van planten in het voorjaar is dat de planten zich in het najaar al aan het

voorbereiden zijn op de winter door onder meer voedingsstoffen op te slaan in wortels en takken.

In de warme bodem zullen ze voor de winter wel wortelen, maar weinig energie steken in het maken van nieuwe scheuten. In tegenstelling tot het voorjaar zijn planten die in het najaar gekocht worden volledig ontwikkeld.

4. Vaste planten

In het begin van de herfst kun je alles wat je in een pot koopt in de tuin zetten; dat heeft dan mooi de tijd om voor de winter vast te wortelen. Vaste planten en bloembollen kun je in het najaar tegelijkertijd planten. Planten die met kluit worden verkocht of met schoongespoelde wortels, zijn juist geschikt om in de tweede helft van het najaar te planten.

5. Volle grond

Zodra de planten in rust gaan, in oktober, kunnen bomen, heesters en vaste planten uit de vollegrond gerooid worden. Kwekers slaan deze planten op voor levering in het hele winterhalfjaar. In de herfst is daarom bij kwekerijen het aanbod van leverbare bomen, heesters, rozen en haagplantsoen groot. De planten kunnen meteen op hun

eindbestemming de grond in. Ze gaan dan niet meteen groeien, maar de grond rondom de kluit krijgt de tijd om goed contact te maken met de wortels. Plantmateriaal uit de vollegrond is vaak goedkoper dan in container gekweekt materiaal.

6. Verbeter de biodiversiteit

Wie in het najaar op slimme wijze aan de slag gaat, kan het hele jaar door genieten van een mooie en levendige tuin. Bovendien is een mix van planten niet alleen mooi om te zien, maar ook goed voor de biodiversiteit!

7. Een levende tuin begint de bodem

De bodem is misschien wel het belangrijkste onderdeel van jouw tuin: goede grond zit vol met leven en dat vormt weer de basis van een levende tuin. Ruim een kwart van de biodiversiteit op aarde leeft in de grond. En al die kleine beestjes vormen het voedsel voor graag geziene tuinvogels en andere dieren. Door te zorgen voor een rijk bodemleven krijg je gezonde vitale planten en (fruit)bomen in de tuin. Vitale bodems slaan bovendien CO2 op en kunnen water zuiveren en vasthouden.

PLANT JE MEE

PLANT JE MEE IS EEN INITIATIEF VAN NL VERGROENT NLVERGROENT.NL

3 NAJAARSTIPS VOOR EEN GROENE TUIN

Laat gevallen blad lekker liggen

Afvallend herfstblad heeft belangrijke functies. De laag bladeren beschermt overwinterende planten en kleine beestjes tegen de winterkou. Wormen trekken het blad de grond in, waar het verteert en de bodem verrijkt met organische stof. Dat is heel goed voor een rulle luchtige bodemstructuur en een goed watervasthoudend vermogen.

Boompje kiezen

In de maanden september en oktober kan je bij een kwekerij of het tuincentrum alvast een mooi exemplaar uitzoeken en reserveren. Je kan de soorten en maten vergelijken, kijken of de kroon mooi van vorm is en of het blad er goed uitziet. Zodra de boom zijn blad heeft laten vallen, is de winterrust begonnen. Dan is hij klaar om geleverd en geplant te worden.

Voorjaarsbollen planten

Het najaar is hét moment om bloembollen te planten, als je in het voorjaar wilt genieten van tulpen, narcissen en andere vroege bloeiers. Maak het jezelf eens makkelijk: plant de bollen tussen bodembedekkende vaste planten, zoals vrouwenmantel (Alchemilla) of ooeivaarsbek (Geranium).

In de nazomermaanden kan je heerlijk buiten bezig zijn! De tuin kan er met warme herfstkleuren prachtig uitzien.

De bodem is nog warm en vochtig, met de ideale omstandigheden voor wortelgroei. Dat is belangrijk voor de ontwikkeling van sterke planten.

Tijdens droge en hete zomers blijf je jonge aanplant besproeien. Dat is zonde van kostbaar kraanwater. In de herfst regent het vaker.

Dit najaar gaan we samen zoveel mogelijk planten. Denk aan bloembollen, vaste planten, struiken en bomen. Want een bloeiende lente, plant je in de herfst!

Herfstbladeren zijn een ideale schuilplaats en voedselbron. beeld.sjon.nl

Plant jij ook mee deze herfst?

Het najaar is het ideale seizoen voor de aanplant van bomen, bollen en vaste planten. Want door te planten in de herfst, kunnen de wortels goed aarden en geniet je in het vroege voorjaar al van een groene en bloeiende tuin. En bovendien is het fijn om lekker buiten bezig te zijn!

Bomen voor in de tuin zijn er in vele soorten en maten

Bloembollen stap je makkelijk in de grond

Bodem, struiken, planten en bollen kan je goed planten (of verplanten) in de herfst. De bodem is nog warm en vochtig.

De wortels zetten zich stevig vast. De planten gaan in 'winterslaap' om in het vroege voorjaar een groeispruit te nemen.

Ze geniet je in maart al van onthutend groen! Je doet jezelf (en de tuin) een groot plezier.

PLANT JE MEE?
Kijk op plantmee.nl
voor alle activiteiten
en tips voor dit najaar!

Kleur & Fleur op de Muggenberg in Heeze

De biodiversiteit neemt in een alarmerend tempo af. Als gevolg hiervan worden er onder andere veel wilde bijen- en vlindersoorten met uitsterven bedreigd. Dit is erg zorgelijk omdat deze insecten van belang zijn bij de bestuiving van veel plantensoorten en voor het behoud van onze natuur. Belangrijk dus om de natuur een handje te helpen.

Aan de Muggenberg in Heeze gaan we daarom een bloemenmengsel aanplanten. Dit geeft meer 'kleur en fleur' aan de omgeving én is goed voor de biodiversiteit. Naast dat het mengsel er mooi uitziet, trekt het natuurlijke vijanden aan die de eikenprocessierups bestrijden. Dat is nog eens een win-win!

De eikenprocessierups-plaag neemt namelijk ieder jaar toe, door het aanhoudende warme weer en de

snelle ontwikkeling van deze rupsen. De rups houdt zich voornamelijk schuil in eikenbomen. Doordat er bij deze rups vanaf half mei aangroei plaatsvindt van brandharen, ondervinden veel mensen last hiervan. Door de toename van deze "plaag" is het van belang dat we de strijd aangaan met behulp van (bij voorkeur) natuurlijke vijanden. Buiten veel vogelsoorten om, die de rups als een lekkernij zien, doen ook de larven van de sluipvlieg, sluipwesp en gaasvlieg zich tegoed aan de eikenprocessierupsen. De volwassen insecten van deze "hulptroepen" zijn afhankelijk van stuifmeel en nectar. Daarom is het van groot belang dat er veel bloemen aanwezig zijn in de leefomgeving van deze insecten. Het bloemenmengsel dat wordt aangeplant aan de Muggenberg leent zich hier uitstekend voor.

Voor iedere tuin een boom

Voor iedere tuin een boom
De maand november is door The Pollinators, een organisatie die streeft naar een gezonde leefomgeving voor

bestuivende diersoorten, uitgeroepen tot Treevember. Een maand waarin voedselbossen en agroforestry alle aandacht krijgen. Zoeken we het

dichter bij huis, in onze tuin, dan zijn er genoeg bomen die ook aandacht verdienen; bomen zijn immers uitstekend geschikt om in de tuin te planten.

Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Sommige bomen zijn een voedselbron voor mens en dier met ieder jaar volop fruit, zaden of noten. Vogels zoeken bomen en struiken als veilige nestel- of schuilplaats. Mensen voelen zich geestelijk en lichamelijk gezonder wanneer ze zicht hebben op natuur. Veel mensen weten het bos te vinden om te ontspannen. Maar ook in eigen tuin kun je volop genieten van de natuur dichtbij, met meer groen en het planten van een boom.

Bomen zorgen voor schaduw en verkoeling in de tuin, leggen koolstofdioxide (CO2) vast, verbeteren de luchtkwaliteit, beperken de toevoer van overtollige neerslag naar het riool, bieden privacy en ze verhogen de waarde van vastgoed. Voor iedere tuin en grondsoort is wel een geschikte boom te vinden.

Geschikte tuinbomen

Bomen die geschikt zijn om in de tuin te planten:

- **Amelanchier – Krentenboomje**
Makkelijk boomje of grote struik, doet het vrijwel overal goed. Witte bloesem met nectar in het voorjaar, een prachtige herfstkleur en zoete

zwart-rode vruchtjes voor mens en dier.

- **Acer pseudoplatanus - Gewone esdoorn**

De meeste inheemse esdoorns worden veel te groot, maar Acer 'Brilliantissimum' (5-7 m) of Acer 'Prinz Handjery' (4-5 m) blijven kleiner en hebben bovendien mooi gekleurd blad. Esdoorns groeien op elke goede tuingrond en de groengele bloemtrosjes in april leveren veel nectar voor insecten.

- **Cornus mas - Gele kornoelje**

Inheemse struik of boom tot 5 à 6 meter hoog. In februari/maart een lentebode met een waas van gele bloempjes op de kale takken, die welkom voedsel vormen voor de vroegst ontwakende insecten. Maakt felrode langwerpige bessen, eetbaar voor mens en dier. Verdraagt droogte.

- **Ilex aquifolium – Hulst**

Inheemse boom tot circa 6 meter hoog, wintergroen, kan ook in de schaduw van het huis staan. De witte bloemetjes in mei zijn goed voor insecten. Vrouwtjesbomen, zoals de makkelijk verkrijgbare Ilex 'J.C. van Tol' dragen rode bessen, die mooi zijn voor kerststukjes, maar ook door vogels gegeten worden.

- **Mespilus germanica - Mispel**
Vergeeten fruitgewas met witte bloemen in mei. Kan goed tegen hitte en droogte.

10X BOMEN VOOR ELKE TUIN

Een boomje in je tuin biedt schaduw en sfeer. We geven je tien tips voor mooie tuinbomen die niet te groot worden, goed verkrijgbaar zijn en een groene bijdrage leveren aan de natuur in jouw buurt! Voor welke ga je?

<p>GELE KORNHOELJE De gele kornoelje (struik of boom 5-6m) is de meestkruisende reuk, kan tegen droogte en is volledig winterhard. In februari en maart komen er al bloempjes op de kale takken en in de zomer kan je 'm goed zien. De felrode bessen zijn eetbaar.</p>	<p>ESDOORN De meeste esdoorns worden vrij groot, maar Acer 'Brilliantissimum' (5-7m) of Acer 'Prinz Handjery' (4-5m) blijven kleiner met mooi gekleurd blad. De groengele bloemtrosjes in april leveren veel nectar voor insecten. Acer 'complanatum' 'Arvo's Globe' en 'Nanum' zijn kleine bomen tot 5 m.</p>
<p>BEELDEBOOM Een makkelijke groenblijvende, bloeit witte bloempjes (5-6m) dat het vrijwel overal goed doet. Later krijgt het een rood-met-gele herfstkleur en donker roodpaarse bessen. Die zijn eetbaar en zeer in trek bij vogels.</p>	<p>DEEN KORNHOELJE Inheemse boom tot circa 4 m hoog, wintergroen met witte bloemtrosjes in mei. De hulst kan ook in de schaduw staan. Vrouwjesbomen, zoals 'J.C. van Tol' dragen rode bessen, die mooi zijn voor kerststukjes.</p>
<p>WALNUT Appelbomen hebben witte of roze bloemen, die door insecten bestuift worden in juli voor nectar en stuifmeel. Voor het fruit of voor de sier, met appelbomen heb je voor later wat wilt. Een aanrader voor elke tuin.</p>	<p>ROZE KORNHOELJE Een sierversie van de kornoelje met donkerrood blad en roze bloemen, met veel nectar. Het wordt een boom tot 2m hoog die schaars eetbare pruimen draagt. Lint is een rijke vruchtsoort! Naam dan een pruimenboom.</p>
<p>PIJNBOOM Deze sierboom (max 6m) met smal grijs blad is droogtebestendig, met witte bloemen en kleine siervruchtjes. Hij is ook als snoeiboom verkrijgbaar en de hangende takken kunnen zelfs tot een schaduwrijke prietwaaier uitgroeien.</p>	<p>WILDE Mini-boompjes als kalfje wilg, Salix caprea 'Kilmock' passen overal, maar ook grotere soorten (bijv. Salix alba) kunnen als knottig in een kleine tuin. Het leuke aan een oude knottig is dat deze ook zorgt voor nestgelegenheid.</p>
<p>LESTENBES De groene lijsterbes heeft witte bloemen, oranje bessen en een mooie rode herfstkleur. Hij verdraagt arme grond, maar wordt wat groter. De bessen worden maar 4-5 m hoog, en borsluik wespjes 'Vingervorst' heeft een heel leuke smaak.</p>	<p>WITTE Kleine bomen tot 5 m, of struiken die op stam worden gesnoeid. Bekend om hun heerlijk geurige groengele bloemtrosjes in het voorjaar. Kan ook op wat drogere plekken staan.</p>

Bron: Hulp van de Gemeente Heeze-Leende

Samen zorgen voor een groene, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving

Afkoppelen hemelwater

Sluit je aan en koppel af!

Ons klimaat verandert en dat is te merken. Steeds vaker hebben we te maken met hitte, langdurige droogte en extreme hoosbuien. Deze hoosbuien kunnen flink wateroverlast veroorzaken met borrelende toiletten, ondergelopen straten en kelders als gevolg.

Daarom wordt het steeds belangrijker om regenwater vast te houden op de plek waar het valt, namelijk in de bodem. Hierdoor stroomt het water niet onnodig richting de rioolput. Zeker tijdens een lange periode van droogte kan er een tekort aan grondwater ontstaan. Planten en bomen zijn afhankelijk van grondwater. Wanneer er onvoldoende water is, dan kunnen bomen de omgeving niet verdampen en verkoelen. Ook is grondwater nodig voor onze eigen drinkwatervoorziening. Vanwege de hoge temperaturen en een kleine hoeveelheid regen is het neerslagtekort in de zomermaanden het grootst. Zeker in zo'n periode is het verstandig om zuinig om te gaan met kostbaar drinkwater en dus bewust de tuin te sproeien.

Meer groen in de tuin

Je kunt zelf droogte en wateroverlast tegengaan door zoveel mogelijk tegels te vervangen door groen. De beplanting houdt het regenwater

langer vast. Bij extreme regenval kan het water wegzakken in de bodem en wordt het riool minder belast. Groene tuinen bieden in de zomer verkoeling. En je vergroot het leefgebied van veel vogels, insecten en andere (bodem) dieren. Het najaar is overigens de beste tijd om aan te planten. De bodem is dan nog opgewarmd door de zomer. In de herfst regent het vaker dan in het voorjaar en de luchtvochtigheid is hoog. Ook zijn de nachten langer en ligt er meer dauw. Je hoeft dus in deze tijd de nieuwe planten nauwelijks water te geven. Zo kun je in het voorjaar gelijk genieten van een groene en bloeiende tuin.

Plaats een regenton

Met het plaatsen van een regenton kun je zelf in de tuin regenwater opvangen. Zo heb je altijd een voorraad water voor je (tuin)planten wanneer het even niet regent. Plaats de ton wel in de schaduw, zo blijft het water helder en fris. En met een deksel op de regenton voorkom je overlast van muggen.

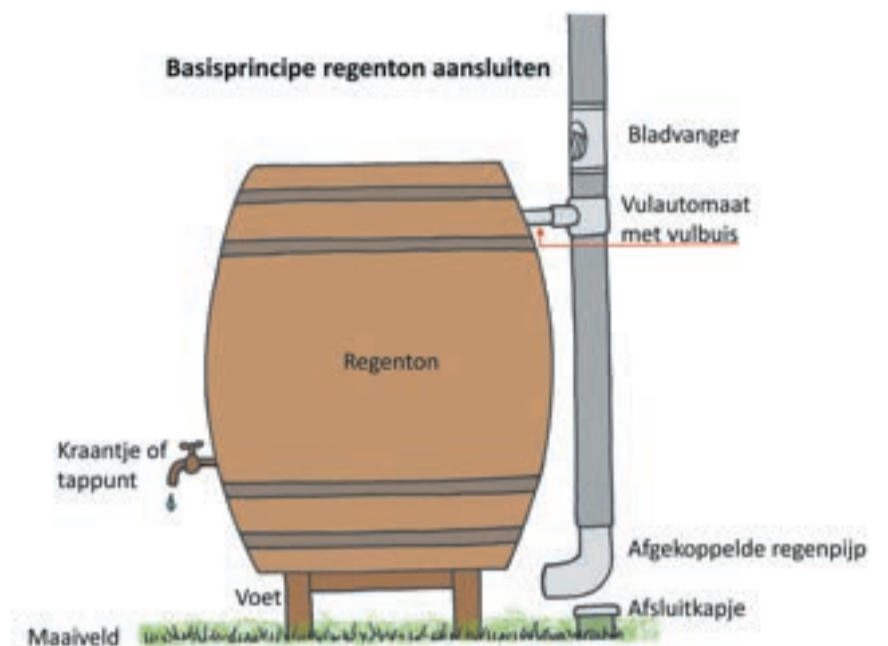

Maak kennis met Lanny! Onze afkoppelcoach!

Wil je toch liever (gratis) advies voordat je zelf aan de slag gaat? Maak dan een afspraak met onze afkoppelcoach Lanny Olie. Zij komt op afspraak bij je langs voor een gratis (tuin)tafelgesprek. Zij geeft advies, goede voorlichting, laat inspirerende voorbeelden zien en beantwoordt al je vragen over het afkoppelen van hemelwater en de aanleg van groene daken.

Kijk voor meer informatie snel op www.heeze-leende.nl/sluit-je-aan-en-koppel-af

Regenpijpen afkoppelen

Je kunt ook de regenpijpen loskoppelen en het water laten infiltreren in de tuin. Voor je de regenpijp afkoppelt, is het belangrijk een paar zaken te controleren om wateroverlast te voorkomen.

- Zorg ervoor dat het water wegstroomt naar een lager gelegen deel van de tuin, weg van het huis.
- De tuin moet niet-betegelde ruimte hebben voor de opvang van water. Voor elke m2 dak die wordt afgekoppeld, moet je ongeveer een halve m2 niet betegelde grond hebben met een diepte van ca. 5 tot 7 centimeter.
- Houd rekening met hoosbuien: heeft je tuin op die momenten een gedeelte waar water kan blijven staan, een overloop naar het riool of heb je bijvoorbeeld een vijver om extreme buien op te vangen?
- Bijna alle grond in onze gemeente is ideaal om het water gewoon in de tuin te laten stromen. Als het water na het regenen snel de grond inzakt, kun je daar vanuit gaan.
- Twijfel je? Doe dan de emmerproef:
 1. Graaf een gat van 30 x 30 x 30 centimeter;
 2. Vul dit gat tot de rand met een emmer water;
 3. Herhaal dit zodra het water weggezakt is;
 4. Noteer de tijd nadat het water van de tweede emmer is weggezakt;
 5. Duurt dit minder dan 1,5 uur? Dan is jouw bodem geschikt. Duurt het langer dan 1,5 uur? Raadpleeg dan onze afkoppelcoach Lanny Olie.

Groene daken

Een groen dak staat niet alleen leuk, het biedt ook veel voordelen voor jou en je omgeving. Zo zorgt een groen dak voor betere isolatie, vangt het water op en het is een voedselbron voor insecten. Je kunt een groen dak aanleggen op je huis, maar bijvoorbeeld ook op je schuur of carport. En wist je dat je er zelfs een bijdrage voor kunt krijgen van de gemeente? Alle weetjes over een groen dak vind je hier.

Twee soorten groene daken: extensief en intensief

Er bestaan twee soorten groene daken, namelijk extensief en intensief. Een extensief groen dak ligt er voor de sier en daar kun je niet op lopen. Een sedumdak is hiervan een goed voorbeeld. Een intensief dak is meer te vergelijken met een tuin en daar kun je wel op lopen. Voor deze laatste gelden andere regels in verband met dakbelasting en bouwvergunning.

De voordelen van een groen dak

- Groene daken verbeteren de luchtkwaliteit
- Groene daken verkoelen de omgeving en verminderen op die manier hittestress.
- Groene daken verlengen de levensduur van een dak doordat de temperatuurschommelingen (door water en licht) minder groot zijn.
- Groene daken zijn goed voor de biodiversiteit. De planten en bloemen bieden een leefomgeving voor vogels en insecten.

- Groene daken hebben een isolerende werking waardoor je energie bespaart.
- Het riool wordt ontlast door de afwatering van het systeem.
- Wist je dat: je een groen dak kunt combineren met zonnepanelen? De verkoelende werking van de planten vergroot zelfs de opbrengst van je zonnepanelen!

Waar moet je op letten?

Voordat je een groen dak gaat aanleggen, moet je een aantal dingen uitzoeken.

- **Is het dak sterk genoeg?**
Niet alleen bij een daktuin, maar ook bij een lichtgewicht dak met sedum zul je eerst moeten nagaan of het dak het gewicht kan

dragen. Een daktuin weegt al snel honderden kilo's per m² en bij een sedumdak moet je op 85 kg per m² rekenen. Heb je zo je twijfels of wil je zeker weten wat mogelijk is, dan kun je hiervoor het beste een specialist in de arm nemen. Ook als je de aanleg daarna zelf wilt gaan doen. De dakconstructie moet niet alleen stevig genoeg zijn voor een groen dak, maar ook de waterdichte laag moet van een goede kwaliteit zijn om lekkages te voorkomen.

- **Bouwvergunning nodig?**
Voor het aanleggen van een intensief groen dak moet een bouwvergunning aangevraagd worden. Voor een extensief groen dak moet dat soms ook, dit is afhankelijk van de grootte en het gewicht.

Kijk voor de voorwaarden en meer informatie op www.heeze-leende.nl/sluit-je-aan-en-koppel-af:

Ontvang een bijdrage van de gemeente

Gemeente Heeze-Leende ondersteunt de aanleg van groene daken met een tegemoetkoming in de kosten.

Een extensief groen dak heeft een beetje onderhoud nodig:

- Verwijder minimaal twee keer per jaar ongewenste onkruiden en zaailingen van bomen en onkruiden uit de grindranden.
- Maak de hemelwaterafvoer schoon.
- Bemest het dak één keer per jaar met speciaal samengestelde meststof voor Sedum.

- Water geven is niet nodig, tenzij er een lange periode van droogte aanbreekt.

Wat kost een groen dak?

Hoeveel geld het uiteindelijk kost om je dak te vergroenen is uiteraard afhankelijk van de afmetingen, in hoeverre je dak geschikt is en of je kiest voor een sedumdak of een complete daktuin. Voor een sedumdak betaal je rond de 30 euro per m², voor een intensief begroeid groen dak moet je al snel aan 120 euro per m² denken.

Stimuleringsregeling 'Afkoppelen hemelwater & groene daken'

De gemeente betaalt mee!

Ben jij eigenaar van een woning of (bedrijfs)pand in gemeente Heeze-Leende en wil jij bijdragen aan een groene, koele en waterveilige omgeving? We helpen je daar graag bij! We ondersteunen het afkoppelen van regenwater en de aanleg van groene daken met een tegemoetkoming in de kosten.

Hoe hoog is de bijdrage?

Voor het aanleggen van een groen dak ontvang je maximaal €25,- per m², met een maximum van €1.000,-.

Voor het afkoppelen van regenwater worden de materiaalkosten vergoed. Je ontvangt hiervoor maximaal €5,- per afgekoppelde m², met een maximum van €500,-.

Heb je een huurwoning?

Ook dan kun je je regenpijp afkoppelen. Vraag vooraf eerst toestemming van je verhuurder. Huur je een woning via WoCom, dan kun je meteen starten met je aanvraag! WoCom geeft huurders in gemeente Heeze-Leende toestemming om de regenpijpen af te koppelen.

Kijk voor de voorwaarden en meer informatie op: www.heeze-leende.nl/sluit-je-aan-en-koppel-af

Netwerk van laadpalen in gemeente Heeze-Leende

Steeds meer mensen kiezen ervoor om elektrisch te rijden. De gemeente Heeze-Leende laat daarom proactief een netwerk van laadpalen aanleggen. Zodat iedereen met een elektrische auto in de buurt van woning of werk de auto kan opladen.

Hoe werkt een laadpaal?

Iedereen met een laadpas kan een openbare laadpaal gebruiken. De kosten voor het abonnement en voor de elektriciteit betaalt u aan de aanbieder. Als de accu geladen is, moet u uw auto verplaatsen naar een 'gewone' parkeerplek. Zo kunnen andere elektrische auto's de laadpaal ook gebruiken. Dit voorkomt 'paalkleven' en een mogelijke bekeuring. Een openbare laadpaal biedt de mogelijkheid om twee auto's tegelijkertijd op te laden. Per laadpaal reserveren we tenminste één parkeerplaats voor het opladen van een elektrische auto.

Vattenfall enige leverancier

In 2020 won Vattenfall de aanbesteding in de provincies Noord-Brabant en Limburg. Dit betekent dat Vattenfall tot en met 2024 als enige partij openbare laadpalen mag plaatsen in de gemeenten

die deelnemen aan de aanbesteding, waaronder gemeente Heeze-Leende.

Locaties laadpalen

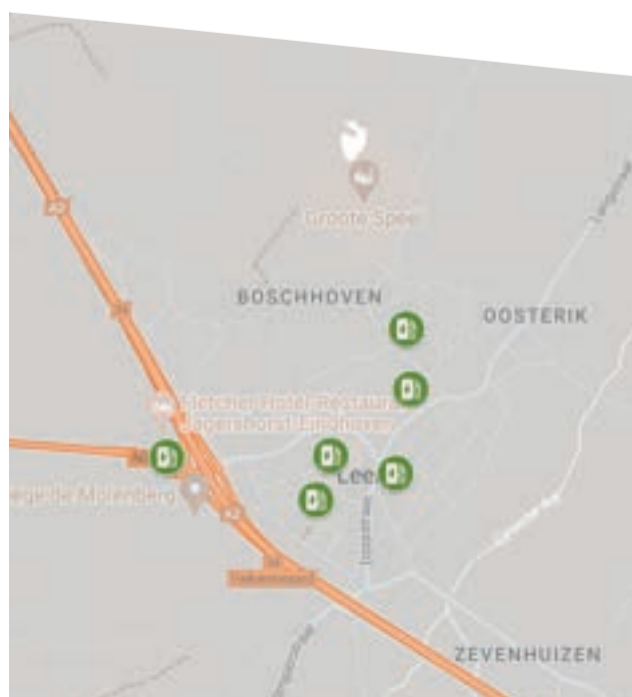
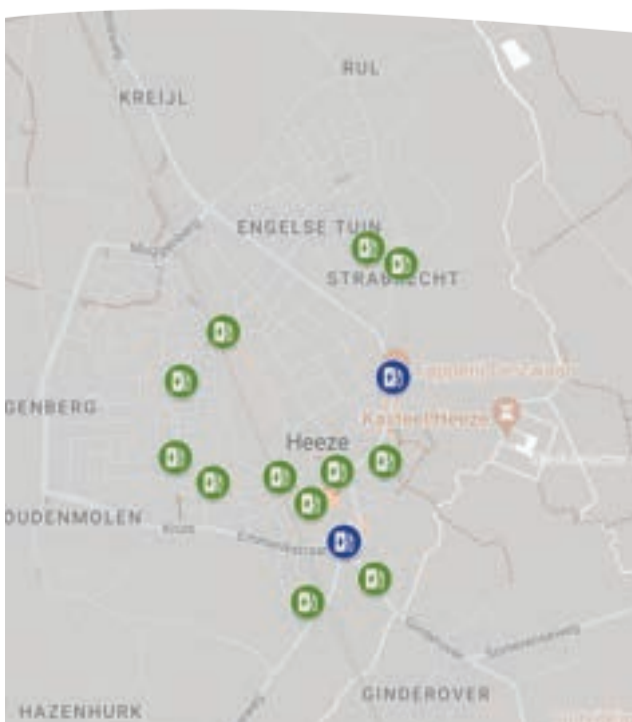
Op de afbeeldingen vindt je per dorpskern de locaties van openbare laadpalen. Een groen icoontje betekent dat de laadpaal al geplaatst is, een blauw icoontje betekent dat de laadpaal binnenkort geplaatst wordt. Kijk op www.oplaadpalen.nl voor een actueel overzicht.

Laadpalen voor elektrisch rijden

Rijdt u (binnenkort) een elektrische auto? Als u op eigen terrein kunt parkeren, dan kunt u daar zelf een oplaadvoorziening laten maken. Heeft u geen parkeergelegenheid op eigen terrein? Dan kunt u een openbare laadpaal aanvragen. Het is namelijk niet toegestaan om een kabel voor het opladen van uw auto over de stoep of de weg te leggen vanuit uw eigen huis. U kunt een openbare laadpaal aanvragen bij Vattenfall. Dat is voor u geheel kosteloos. Natuurlijk betaalt u wel voor het laden zelf.

Op www.heeze-leende.nl/laadpalen-elektrisch-rijden-aanvragen vindt u meer informatie over de voorwaarden voor het aanvragen van een laadpaal in de openbare ruimte.

Zero waste Leven zonder afval? Dat kan!

Stel je eens voor: geen onnodige verpakkingen meer en nooit meer wegwerpplastic gebruiken, dat voelt toch een stuk beter? Een leven zonder afval klinkt mooi, maar hoe pak je dat aan zonder in te leveren op dingen die het leven leuk maken? Zero Waste Nederland helpt je op weg met allerlei tips & tricks. De Zero Waste raamsticker geeft bijvoorbeeld aan waar je terecht kunt met herbruikbare zakken, bakjes en bekertjes om deze in de winkel te vullen met onverpakte producten.

In gemeente Heeze-Leende zijn de Winkel van Boer Arie en Coop St. Jan de eerste winkeliers die de Zero Waste raamsticker hebben geplakt.

Zet jij je als ondernemer in gemeente Heeze-Leende ook in voor afvalvermindering en heb je interesse in de Zero Waste raamsticker? Kijk dan op www.heeze-leende.nl/zero-waste voor meer informatie.

Lekker scrubben!

Cosmetica, badkamerproducten, dagelijkse verzorging.... Je hebt het nagenoeg elke dag nodig, en het zijn vaak dure producten. Denk aan make-up, deodorant, tandpasta, etc. Wil je ze verpakkingsvrij kopen, dan is dat vaak niet eenvoudig of zelfs onmogelijk. En toch zijn juist dit de verpakkingen die je wilt vermijden, want ze zijn vrijwel nooit recyclebaar. Om nog maar niet te spreken over alle chemische toevoegingen, dierproeven en microplastics...

De oplossing? Lekker zelf maken!

Dat is niet alleen leuk, het is ook nog eens veel gezonder. Je voorkomt afval en microplastics die anders zo de zee in stromen, het is gemakkelijk en snel te doen én... veel goedkoper! De recepten van Zero Waste Nederland hebben allemaal goedkope en natuurlijke ingrediënten, die óf plasticvrij of verpakkingsarm te verkrijgen zijn. Wat kun je allemaal zelf maken? Nou bijvoorbeeld een heerlijke scrub! Het kan heel fijn zijn voor je huid om eens goed te scrubben, en alle

onzuiverheden te verwijderen. In deze producten zitten kleine bolletjes die het schurende effect geven, en je raadt het vast al... dat zijn meestal microplastics. Die gaan zo via je doucheputje onze rivieren en zee in.

Gelukkig zijn er hele goedkope en natuurlijke alternatieven zonder plastic, zelfs überhaupt zonder verpakking, die nog beter werken ook. Je kunt bijvoorbeeld scrubben met rauwe honing, of met zout of suiker, maar de absolute favoriet: Koffiedrab!

Koffiedrab wordt vaak gewoon bij het GFT gegooid, maar het is perfect om nog eens te gebruiken als scrub. Zo pas je het hergebruik-principe toe. Niet alleen dat, het heeft hele fijne eigenschappen, zoals het hoge vetgehalte dat erin zit. Dat zorgt er niet alleen voor dat je huid mooi schoon wordt, maar deze wordt

tegelijk ook gevoed, waardoor het meteen superzacht en comfortabel aanvoelt. Probeer het!

Zero Waste schoonmaken

Een fles met anti-kalk-spul, iets voor de ramen, allesreiniger, schuurmiddel, iets voor schimmel, WC-reiniger, super-ontvetter, enz. De meeste keukenkastjes staan altijd helemaal vol met zeker 10 verschillende plastic flessen vol (dure) chemische schoonmaakproducten. Kan dat nou niet anders? Jawel! Het leuke is dat je voor plasticvrij schoonmaken veel minder spullen nodig hebt. Het werkt net zo goed, of zelfs beter! Het is gezonder voor jou en het milieu, het is vaak zonder plastic verkrijgbaar, en ook nog eens goedkoper.

Wat heb je zeker nodig?

- 1) **Baking soda** ofwel natriumbicarbonaat. Dat kun je in karton kopen, of bijvoorbeeld bestellen op Leven zonder afval (papieren zak). Het werkt als ontvetter, en het absorbeert en ontzuurt.
- 2) **Azijn**, liefst natuurazijn. Dit kun je in glazen flessen vinden. Azijn ontkalkt, waardoor het perfect is voor je ramen en sanitair.

De toepassingen zijn eindeloos. Het leuke van bakingsoda en azijn is dat het gaat bruisen als je ze samenvoegt. Op die manier kun je zelfs je toilet grondig schoonmaken of je gootsteen ontstoppen. Er zijn nog veel meer tips als het gaat om schoonmaken. Citroensap, actieve koolstof (norrit tabletjes), kokosvet, natuurlijke (olijf) zeep, ze passen allemaal bij een milieuvriendelijke, minimalistische en Zero Waste manier van schoonmaken.

Geïnspireerd?
Kijk eens op www.zerowastenederland.nl

World Cleanup Day

Op 16 september was het weer zover: World Cleanup Day! Tijdens deze jaarlijkse wereldwijde opruimactie geven we samen met ruim 190 landen de planeet een grote schoonmaakbeurt. Het doel? Het opruimen van zoveel mogelijk zwerfafval! Gemeente Heeze-Leende en de ZAP'ers (Zwerf - afval - pakkers) organiseerden een afvalrace, ondersteund door Blink, de scouting, enkele raadsleden en een aantal enthousiaste vrijwilligers. Een groot

aantal inwoners deden mee aan deze race tegen het zwerfafval, in de hele gemeente werden afvalrapers gespot, te herkennen aan de afvalgrijpers.

We hebben met zijn allen maar liefst 437 kilogram zwerfafval van de straat gehaald! Alle deelnemers en vrijwilligers bedankt, de gemeente Heeze-Leende is er weer een stuk mooier op geworden!

Wil je ook ZAP'er worden?

Meld je aan via duurzaamvooruit@heeze-leende.nl en ontvang materialen van Blink!

Ook meehelpen?

ZAP'ers zijn inwoners van de gemeente Heeze-Leende die vrijwillig zwerfafval opruimen, en zo hun eigen buurt schoonhouden.

De gemeente probeert zwerfafval zoveel mogelijk te voorkomen door onder andere gastlessen te geven op de basisscholen, regelmatig de voorzieningen te evalueren en in contact te blijven met de inwoners. We zijn daarom enorm blij dat wij een groeiend aantal actieve inwoners hebben die zwerfafval rapen, de zogenaamde ZAP'ers! (Zwerf - afval - pakkers)

Hoe werkt het?

Wanneer je ZAP'er wordt krijg je van de gemeente hulpmiddelen aangereikt waarmee je schoon en veilig zwerfafval op kan ruimen. Je krijgt de volgende materialen:

- Afvalgrijper
- Handschoenen
- Speciale vuilniszakken
- Afvalringen
- Veiligheidshesje met ons Duurzaam Vooruit logo

Het ingezamelde zwerfafval kun je aanmelden bij Blink, zodat deze opgehaald wordt op de dag waarop ook het restafval (grijze bak) wordt opgehaald.

Samen houden we Heeze-Leende schoon!

Inzet GRIP-wagen een groot succes!

Eind juni stond de GRIP-wagen (**GR**ondstoffen **In**lever**P**unt) voor het eerst op in de dorpskernen Heeze, Leende en Sterksel. Het was een groot succes! Maar liefst 300 inwoners hebben hun oude spullen of materialen ingeleverd.

Ooit wel eens met een kapotte waterkoker of versleten pan in uw handen gestaan en u afgevraagd wat u ermee gaat doen? Naar de milieustraat rijden, naar een repair café brengen of toch in de grijze restafvalcontainer? De meeste mensen kiezen dat laatste. Begrijpelijk, maar ook heel erg zonde! Uit sorteeranalyses blijkt dat 14% van het restafval uit Heeze-Leende eigenlijk op de milieustraat gescheiden aangeboden kan worden. Het gaat dan vaak om elektrische apparaten, kleine hoeveelheden puin, hout en metaal. Voor deze spullen komt er faciliteit in de wijken.

Bij de GRIP-wagen kunnen inwoners kleine hoeveelheden kapotte spullen/materialen inleveren. Een gratis faciliteit die naar de inwoners toe komt om afvalscheiding te stimuleren. Voor

grote spullen of grote hoeveelheden, kunnen inwoners nog steeds terecht op de milieustraat in Geldrop of Valkenswaard.

Op verschillende locaties in de dorpskernen hebben inwoners in totaal 2200 kilo afval ingeleverd! Inwoners willen vooral af van elektrische apparaten, kleine beetje hout en puin en batterijen. Er zijn kapotte stoeptegels, vazen en stukken piepschuim ingeleverd.

Op **8 november 2023** (Heeze) en **13 november 2023** (Leende/Sterksel) staat de GRIP-wagen er weer. Houdt de afvalkalender en berichtgeving in de gaten voor nieuws rondom de GRIP-wagen.

Repair Café

Het Repair Café Leende is onderdeel van de Zorgcoöperatie GraagGedaan Leende. Elke eerste zaterdag van de maand is het Repair Café geopend van 09.30 tot 12.00 uur. Je vindt ons in Hobbyclub 't Prutske aan de Lindenlaan 57 in Leende.

Als Repair Café zetten we ons in voor:

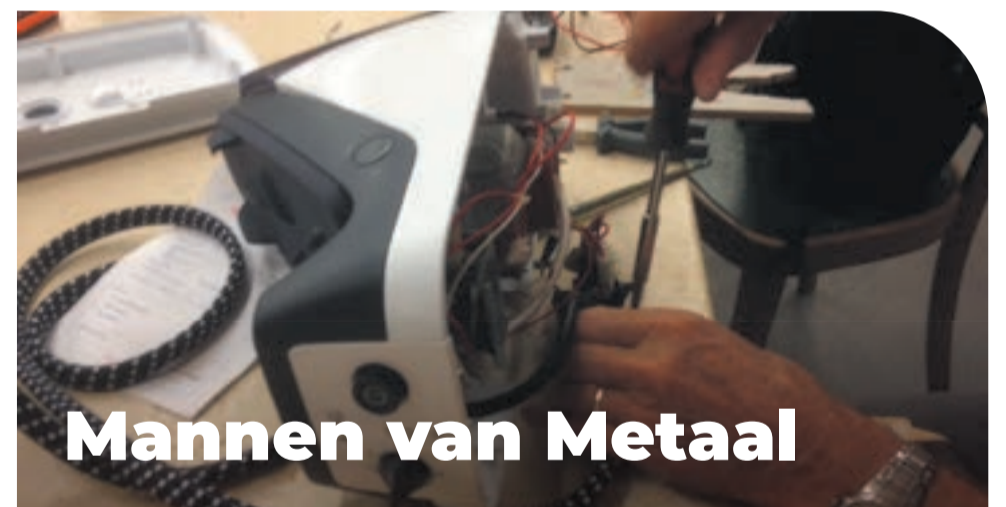
- Het terugdringen van de afvalberg ter bescherming van het milieu;
- Het overdragen van reparatie-kennis aan volwassenen en kinderen;
- Het gezamenlijk koffiedrinken tijdens het wachten en repareren
- Het leggen en onderhouden van sociale contacten.

Onze activiteiten

Je kunt bij ons een draagbaar apparaat, fiets, maar ook kleding aanbieden ter reparatie. De vrijwilligers kijken samen met jou of het gerepareerd kan worden. Onder het genot van een kop koffie wacht

je de reparatie af of help je mee met repareren. Het kan gebeuren dat de reparateurs adviseren een onderdeel aan te schaffen, of dat reparatie niet mogelijk is. In het laatste geval wordt het apparaat vakkundig uit elkaar gehaald en de verschillende materialen gescheiden gesorteerd door **De Mannen van Metaal**.

Als extra service kijken de vrijwillige reparateurs in het najaar je rollator na en verhelpen eventuele gebreken. De locatie daarvan wordt zowel voor Heeze als Leende geruime tijd van tevoren bekend gemaakt. Toegang is gratis, maar een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Mannen van Metaal

Onze 'Mannen van Metaal' zijn het verlengstuk van het Repair Café Leende. Zoals gezegd recyclen ze de apparatuur die in het Repair Café als niet te repareren wordt beoordeeld. Ook kan iedereen, die een apparaat wil weggooien, dit inleveren in de loods aan de Langstraat 1d in Leende. **De Mannen van Metaal komen elke woensdag tussen 9.30 en 12.00 uur bij elkaar op dit adres.**

Ben je nieuwsgierig geworden?

Kijk dan voor meer informatie op www.zcgraaggedaanleende.nl/activiteiten.

De Mannen van Metaal zetten zich in voor:

- Het terugdringen van de afvalberg ter bescherming van het milieu;
- Het verzamelen van bruikbare onderdelen, zoals luidsprekers, microfoons, ventilatoren en deze waar mogelijk hergebruiken;
- Het scheiden en hergebruiken van kostbare materialen zoals licht metaal, ijzer, koper, elektriciteitskabels en printplaten, door ze in te leveren bij gespecialiseerde bedrijven;
- Apparaten ontdoen van batterijen en accu's en deze apart in te leveren;
- Kunststof te laten vermalen.

Herenboeren De Grootte Heide: gezond, lekker en betaalbaar eten

Herenboeren De Grootte Heide in Soerendonk is een fijne plek voor planten, dieren én mensen. Wat een Herenboerderij levert is allereerst gezond, lekker en betaalbaar eten, met de seizoenen mee. Laten we daarnaast de toenemende biodiversiteit dankzij een gezonde bodem en de sociale verbondenheid niet vergeten.

Samen duurzaam voedsel verbouwen

Als Herenboer ben je eigenaar, ondernemer, producent en consument van je éigen boerderij. Deze boerderij (jouw boerderij) produceert verse groenten van het seizoen, fruit en eieren. Ook kruiden, graan of aardappels zijn mogelijk. Je eet met de seizoenen mee van grond uit de buurt. Zo pak je de regie terug op zoiets belangrijks als je eigen eten. Behalve lekker en gezond, is dat ook nog eens leuk en leerzaam. En natuurlijk duurzaam.

Prachtige locatie op Landgoed de Baronie van Cranendonck

Tussen Soerendonk en Maarheeze ligt Landgoed de Baronie van Cranendonck. Dit landgoed concentreert zich rondom de resten van het

oude kasteel Cranendonck. Herenboeren de Grootte Heide produceert hier voedsel voor haar leden. Je mag daarbij denken aan meer dan 60 verschillende soorten groenten per jaar!

De bereikbaarheid van deze prachtige locatie is optimaal. Slechts 5-10 autominuten of 15-40 minuten op de fiets vanuit de dorpen in gemeente Heeze-Leende: Heeze, Leende, Leenderstrip of Sterksel. Bovendien is een bezoek te combineren met een wandeling in de omgeving of een kopje koffie bij een (toekomstig) horecapunt.

Rondleidingen

Meer weten? Kijk op www.degrootteheide.herenboeren.nl of laat je inspireren tijdens één van de rondleidingen op Landgoed de Baronie van Cranendonck. Een proefabonnement afsluiten of direct lid worden kan ook. Meld je online aan of vraag om een inschrijfformulier bij de rondleiding.

Fotografie door Joost Verpoort

Samen opweg naar minder voedselverspilling in Heeze-Leende!

Afgelopen 14 september ging tijdens de verspillingvrije week het derde jaar van de campagne FoodWise van start. Onder het motto: "Waarom voedsel verspillen als je er nog zoveel mee kunt? Da's toch sund!" werden op de weekmarkt in Heeze smoothies uitgedeeld van fruit en groente wat niet meer in perfecte staat was.

Voor alle leeftijden was er wat te beleven. Zo werden er verschillende tools uitgedeeld om voedselverspilling tegen te gaan en aan de allerjongste inwoners zijn kleurplaten uitgedeeld. Ook was er een afvalcoach van Blink aanwezig om bezoekers te informeren over het juist weggooien van GFT+E afval. Zo speelt de campagne in op de fasen uit de consumptiecyclus om verspilling samen tegen te gaan!

Waarom FoodWise?

De VN heeft als doel om tegen 2030 wereldwijd de hoeveelheid verspild voedsel met de helft te verminderen. De landbouwministers van de Europese Unie hebben deze doelstelling overgenomen, wat ook betekent dat Nederland zich eraan heeft verbonden. De doelstelling

vanuit het duurzaamheidsbeleid van gemeente Heeze-Leende is om in 2023 voedselverspilling met 50% verminderd te hebben. Vandaar dat ook dit jaar, voor het derde jaar op rij, gemeente Heeze-Leende zich inzet voor de FoodWise Campagne. De naam van deze campagne verradt de insteek al: het wijzer worden over voedsel en het duurzamer omgaan met ons eten. En met de slogan krijgt het tegen gaan van voedselverspilling een lokaal en Brabants tintje. De campagne belicht verschillende momenten uit de consumptiecyclus waar verspilling kan worden voorkomen. Daarnaast wil gemeente Heeze-Leende met de campagne ook meegeven hoe je het afval uit de keuken vervolgens op de juiste manier kan scheiden.

Door bewuster om te gaan met eten kunnen wij samen heel veel voedselverspilling voorkomen!
Doe jij ook mee?

Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel

Stel je eens voor dat je met iedere hap de wereld een beetje beter zou kunnen maken. Dat klinkt makkelijk, en echt waar - dat is het ook! Vlees en zuivel hebben een grote negatieve invloed op het klimaat. Door vaker voor een vegetarische of plantaardige maaltijd te kiezen, maak jij dus echt impact. En dat terwijl je geniet van een juicy vegaburger, goedgevulde wrap of kleurrijk wokgerecht. Klinkt goed, toch?

Maar hoe begin je daar nou mee, als je bijvoorbeeld een echte vlees- of kaasliehebber bent? Het is echt waar: proeven is geloven. De beste manier om de vega(n)keuken te ontdekken, is door aan de slag te gaan met recepten en verrassende gerechten op de menukaart te proberen. Daarom wordt tijdens de Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel (elke tweede week van maart) heel Nederland uitgedaagd een week vlees en zuivel te laten staan en zo te ontdekken dat plantaardig eten helemaal niet saai, smakeloos of ingewikkeld is.

De Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel is in het leven werd geroepen

door Isabel Boerdam. Isabel is vegetariër sinds haar 9e en deelt sinds 2013 vegetarische inspiratie op haar foodblog De Hippe Vegetariër. In 2018 besloot ze dat het tijd was voor meer. Met haar communicatie-expertise en foodnetwerk als basis, besloot Isabel zelf een bijdrage te willen leveren aan de uitdagende klimaatdoelstellingen en de maatschappelijke gezondheid. Ze bedacht de Week Zonder Vlees en voerde de eerste editie in 2018 in haar eentje uit. Sindsdien staat in Nederland elk jaar de tweede week van maart helemaal in het teken van een meer plantaardig eetpatroon.

Aankomende editie zal de Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel plaatsvinden van 4 t/m 10 maart.

NATIONALE WEEK ZONDER VLEES EN ZUIVEL

Belgische primeur

De succesvolle campagne werkt vanaf dit jaar aan een Europese uitrol en koos België als eerste land. De Europese uitrol van de Week Zonder Vlees is onderdeel van het LIKE-A-PRO project dat wordt gefinancierd door de Europese Unie onder de 'Horizon Action Grant' van het 'Horizon Europe funding programme'.

Honger naar meer?

Op weekzondervlees.nl vind je meer info over de campagne en genoeg vega(n) info en recepten die jou helpen bij een dagje zonder vlees en zuivel. Het recept hieronder helpt je alvast op weg, smakelijk eten!

Butter curry: veggie style zonder vlees en zuivel

Ingrediënten

voor 4 personen

- 2 verpakkingen (+/- 300 g) vegan kipstukjes
- 2 teentjes knoflook, geperst
- 400 g tomatenblokjes
- 400 g kikkererwten, afgespoeld en uitgelekt
- 200 g rijst
- 80 g margarine
- 10 g koriander (of peterselie), fijngesneden
- 250 ml plantaardig kookroomalternatief of kokosmelk
- 2 tl garam masala kruiden

Bereidingswijze

1. Verhit de margarine in een pan met dikke bodem op middelhoge temperatuur en bak de knoflook en de garam masala kruiden 2-3 minuten totdat ze beginnen te geuren. Voeg de tomatenblokjes, de kikkererwten en het plantaardige kookroomalternatief toe. Doe een deksel op de pan en laat de saus op lage temperatuur 15-20 minuten pruttelen. Roer af en toe door.
2. Bereid de vegan stukjes en de rijst volgens de instructies op de verpakking.
3. Voeg de vegan stukjes en de koriander of peterselie toe aan de saus en roer door.
4. Verdeel de curry over de borden en serveer met de rijst.

Gemeente Heeze-Leende genomineerd voor Duurzaamheid Awards

De gemeente Heeze-Leende heeft zich met trots twee keer genomineerd voor de Awards voor Duurzaamheid. Dit jaar zijn er twee inzendingen van Heeze-Leende die azen op erkenning in deze wedstrijd die duurzame initiatieven beloont.

ZAP'ers

Een eerste genomineerde die de gemeente Heeze-Leende met trots vertegenwoordigt, zijn de vrijwillige Zwerfafvalpakkers, ook wel bekend als de ZAP'ers. Ze werken hard aan het 'Houd Heeze-Leende schoon!' initiatief. Dit team van enthousiaste vrijwilligers verdient jouw stem!

Laat je waardering zien door te stemmen via de QR code.

Festival Duurzaam Vooruit

Het Festival Duurzaam Vooruit in Sterksel in april 2022 is ook beloond met een nominatie. Dit inspirerende festival in Sterksel heeft de aandacht van velen getrokken en verdient jouw stem. **Via de QR code kun je je stem uitbrengen.**

Duurzaamheid is de sleutel tot een betere leefomgeving en verbinding tussen gemeenschappen. Met slechts één planeet om op te leven, is het van cruciaal belang dat we deze koesteren voor onszelf en voor toekomstige generaties. De Awards voor Duurzaamheid erkennen initiatieven die zich inzetten voor een groenere toekomst en leefbare omgeving.

De prijzen worden uitgereikt tijdens de Big Improvement Day (BID) op dinsdag 16 januari 2024.

Doe mee aan de stemronde en help Heeze-Leende om deze welverdiende Awards voor Duurzaamheid binnen te halen. Stemmen kan tot 9 november 2023.

Samen gaan we duurzaam vooruit!

HUT-SPOT 2023
HEENZE

25 NOVEMBER
'T PERRON

LASER BATTLE

GAMES, SNACKIES

TOERNOOIEN,

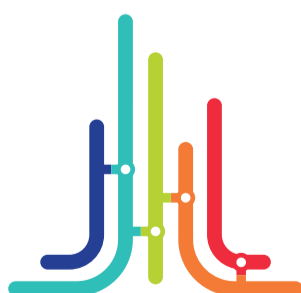
MUZIEK, EN MEER!

MEER INFORMATIE VOLGT
@HUT_SPOT_EVENEMENTEN

Awards voor Duurzaamheid

Stem op ons!

www.awardsvoorduurzaamheid.nl

Heeze-Leende
Duurzaam vooruit

